

NAPOLEON EN ZIJN HOED: EEN ONAFSCHEIDELIJK DUO

Joep Geurts

Het komt regelmatig voor dat er ergens in de wereld een hoed van Napoleon Bonaparte wordt geveild. Heel opmerkelijk is dat niet want de zelf gekroonde keizer liet er tussen 1800 en 1816 tussen de 120 en 160 exemplaren maken. Op veel portretten liet hij zich afbeelden met zijn kenmerkende zwarte hoed. Wat maakte dat de hoed en Napoleon onlosmakelijk met elkaar verbonden raakte?

Napoleon droeg altijd een *bicorne*, of een tweekantige steek. Een hoed waarbij de randen aan de voor- en achterzijde waren omgeslagen naar boven. Dit type hoed werd vanaf eind achttiende eeuw populair onder marine- en legerofficieren. Vrijwel alle generaals en stafofficieren droegen deze *bicorne*. Toch is de Franse keizer zelf de meest bekende drager van de hoed. Volgens de overlevering zou hij maar één keer een ander hoofddeksel hebben gedragen.

En bataille

In het prerevolutionaire Frankrijk droegen officieren de bicorne vrijwel altijd *'en colonne'*, wat betekende dat de spitsen van voren naar achteren werden gedragen. Napoleon droeg de hoed *'en bataille'*, van schouder tot schouder, en werd daardoor bedoeld of onbedoeld geassocieerd met een 'man van het volk'. Het *'en colonne'* dragen van de hoed werd namelijk geassocieerd met de aristocratische officieren van het Frankrijk voor de Franse Revolutie.

Napoleon liet ook zien een man van het volk te zijn door op zijn hoeden een kokarde, een rond insigne, te dragen waarop het symbool van de Franse Revolutie te zien was. Dit symbool werd tijdens de revolutie ook gedragen door mensen van eenvoudige komaf in Frankrijk. Daarnaast was het *'en bataille'* dragen van zijn hoed samen met het dragen van de kokarde handig om de keizer meteen te herkennen tijdens een parade of veldslag.

Poupard et cie

Ieder jaar liet Napoleon minstens vier hoeden maken die allemaal drie jaar meegingen. En hij had, als hij er geen was kwijtgeraakt tijdens een veldslag, altijd twaalf hoeden bij zich. Daarvan droeg hij er meestal maar enkele droeg. De keizer was namelijk erg kritisch op zijn hoeden en liet zijn bicorne altijd eerst dragen door een bediende zodat deze niet meer zo stug aanvoelde. Ook was Napoleon allergisch voor leer en liet hij de binnenkant van zijn hoeden daarom voeren met zijde. De rest van de hoed was gemaakt van zwart bevervilt.

De hoed van Napoleon had een binnenomtrek van maar liefst 59 centimeter. Dat suggereert dat de keizer, die op basis van onjuiste informatie bekendstond om zijn geringe lengte, een bovengemiddeld groot hoofd had. Maar dit viel mee aangezien Napoleon een redelijk normale lengte had in vergelijking met tijdsgenoten.

Niet alleen was Napoleon trouw aan de stijl van zijn hoed, maar ook aan degene die zijn hoed vervaardigde. Hoedenmaker Poupard kreeg de onderscheiding 'hoedenmaker, kostuumontwerper en trimmer van de keizer en prinses'. In zijn 'Le Temple du Goût' of 'De tempel van smaak' maakte Poupard zijn hoeden voor een prijs van 48 frank per stuk. Een klein fortuin, want voor hetzelfde geld kon een 'gewone' man ruim duizend eieren of zo'n vijftig kazen kopen.

Napoleon was zo gehecht aan zijn hoeden dat hij er vier meenam tijdens zijn verbanning naar Sint-Helena. Na zijn dood ging er één van die hoeden mee zijn graf in. Daaruit blijkt hoeveel waarde Napoleon, en zijn naasten om hem heen, hechtte aan zijn 'petit chapeau' zoals hij zijn hoed liefkozend noemde. Ook voor de buitenwereld waren de hoed en Napoleon één. Schilder Charles Steuben maakte een aantal jaren na de dood van Napoleon een kunstwerk over het leven van de keizer: *het leven van Napoleon in acht hoeden*.

Veilingen

Tegenwoordig zijn de hoeden op zichzelf kunstwerken geworden. Wereldwijd zijn er ruim twintig hoeden waarvan bewezen is dat ze van Napoleon zijn geweest. En daarmee zijn die bijzonder waardevol. Zo werd in 2014 een van zijn hoeden geveild voor een bedrag van bijna 1,9 miljoen euro. Deze hoed had Napoleon voor het laatst gedragen tijdens de Slag bij Marengo en was in handen van het koninklijk huis van Monaco. Op 27 oktober 2021 werd opnieuw een hoed van Napoleon geveild. Deze hoed had een geschatte waarde tussen de \$186.000 en \$279.000 dollar en bevatte DNA van de keizer, die in 2021 precies tweehonderd jaar geleden overleed.

BRONNEN:

- Age of Revolution: [Napoleon's Hat\(link is external\)](#)
- Napoleon.org: [Napoleon's Hat\(link is external\)](#)
- Napoleon-cologne.fr: [Napoleon's Bicorne Hat](#)